

**ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ „НЕОФИТ РИЛСКИ”-
БЛАГОЕВГРАД**

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационен труд на тема “ **Публично-частното
партньорство като метод за осигуряване на качествени
публични услуги**”

представен от Александър Тодоров Бойков докторант към катедра „Икономика” за присъждане на образователна и научна степен “ДОКТОР” по научна специалност "Икономика и управление извън сферата на материалното производство"

Научен ръководител: доц. д-р Теменужка Каролова

Рецензент: проф. д-р Мария Младенова Кичева - Кирова, научна специалност "Организация и управление извън сферата на материалното производство" (по отрасли и подотрасли).

Представеният за рецензиране дисертационен труд е предназначен за обсъждане от Научно жури, определено да проведе публична защита със Заповед № 1346/04.05.2015 г. на Ректора на ЮЗУ”Неофит Рилски” гр. Благоевград.

Настоящата рецензия е подготвена съгласно Закона за развитие на академичния състав (ЗРАСРБ) в Република България, Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника за организация и провеждане на конкурси за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в ЮЗУ”Неофит Рилски” – гр. Благоевград

Справка за кандидата

Александър Тодоров Бойков завършва в ЮЗУ „Неофит Рилски” през 2003 г. като Бакалавър по Публична администрация и през 2004 като Магистър по Публична администрация.

След завършване на висшето си образование последователно работи като: системен администратор в Струматекст- Благоевград АД, главен специалист в община Благоевград; Гл експерт в ИАНМСП и в МИЕ също като Гл. Експерт и на двете местоработи се занимава с Наблюдение, отчитане, контрол и управление на проекти

съфинансирани от Оперативна програма „Развитие на конкурентноспособността на българската икономика”2007-2013г.и програма ФАР, както и с анализиране, разработване и предлагане на експертни оценки и решения по проблемите свързани, с изпълнение, наблюдение, контрол и управление на проекти съфинансирани от Оперативна програма „Развитие на конкурентноспособността на българската икономика”2007-2013г., и Оперативна програма „Иновации и конкурентноспособност” 2014-2020 година

1. АКТУАЛНОСТ И ЗНАЧИМОСТ НА ИЗСЛЕДВАНАТА ПРОБЛЕМАТИКА.

Разработеният от Александър Бойков дисертационен труд е актуален и значим, насочен е към изследване на публичните услуги. Актуалността на настоящия труд се определя и от необходимостта да се проследи, систематизира и анализира именно тази сложна съвкупност от фактори, които обуславят качествено осигуряване на публични услуги в България и поради следните причини:

- В редица старни от ЕС съществува дългогодишен опит в създаването на партньорство между държавата и частния сектор при създаването на публични блага и услуги и тяхното предоставяне на населението.

- Липсата на устойчиви ПЧП модели в България като предпоставка за да се включи натрупания опит на страни от ЕС в тази област.

Тези причини дават достатъчно основание да се приеме, че изследваната в дисертационния труд проблематика е значима.

2. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД. СЪДЪРЖАНИЕ И ПОСТРОЙКА НА ИЗЛОЖЕНИЕТО.

Изложението на представената дисертационна работа е в общ обем от 193 страници, структурирано в увод, три глави, заключение, библиографска справка и отделно приложение с анкетна карта. Дисертационният труд е правилно структуриран и отговаря на изискванията за написване на дисертационна работа за присъждане на образователната и научна степен „доктор”.

Представената литература обхваща заглавия за периода 1998 – 2013 г. както следва: 44 литературни източника, по-голямата част от които чуждестранни, включващи водещи изследвания, монографии, статии, 7 нормативни документа и 10 интернет източника по темата. Заедно с класическите издания по темата на изследването, авторът е използвал и най-новите и актуални литературни източници, вкл. и за 2013 г., както и Интернет сайтове. Направен подробен литературен обзор на дирекционния труд.

В *увода* докторантът обосновава актуалността на изследваната проблематика. Целта на дисертационния труд е подчинена на избраната тема. Авторът концентрира усилията си върху извеждането на общовалидни закономерности посредством извършването на задълбочен анализ на ПЧП като метод, с които може да се повиши качеството на предоставяните от държавата публични услуги.

За постигане целта на изследването са изведени шест задачи, които са добре обвързани с главите на дисертационното изследване, извеждат акцентите в него и са насочени към:

1. Анализ на основните теоретични концепции и исторически преглед на публично-частното партньорство.
2. Анализ на правната рамка на публично-частното партньорство в страните от ЕС.
3. Очертаване механизмите, по които са реализирани проекти, чрез използването на ПЧП в страни от ЕС, както и извеждане на добрите практики.
4. Разглеждане в политико-исторически план на развитието на идеята за оформяне на законодателна рамка в България относно прилагането на ПЧП.
5. Провеждане на изследване относно нагласата на обществото за използването на ПЧП при осигуряването на публични услуги.
6. Систематизиране и анализиране приложимостта на публично-частното партньорство в България като възможност да се предоставят качествени публични услуги.

Дефинирани по този начин, изследователските задачи отразяват основните аспекти на изследването и в своята логическа обвързаност способстват постигането на целта на дисертационния труд. Поставените задачи определят и използваната **методология** - съчетаване на теоретичен подход към изследваната икономическа

реалност с анализ на развитието на конкретни случаи и собствени проучвания, проведени през периода 2012 – 2014 година. Подбраният от докторанта методологически инструментариум се подчинява на определено вътрешно взаимодействие. Ето защо проведените самостоятелни проучвания в рамките на дисертационния труд се базират основно на **качествени методи** и по-специално – **изследване на документи (desk research)** и **анализ на случая (case study)**. Също така е използван и **количествен метод–анкета, макар и ограничена по количествена представителност**. Съчетаването на тези методи цели в най-голяма степен да бъде достигнато до крайния резултат от прилагането на ПЧП в публичните услуги.

Обект на изследването са реализирани ПЧП проекти в редица страни от ЕС, както и в САЩ. Интересът е фокусиран основно върху добрите практики, които могат да се използват успешно при осъществяване на ПЧП проекти в България

Докторантът формулира **водещата теза** на дисертационния труд: че публично-частното партньорство е един успешен метод, при който се осъществява осигуряването на необходимото финансиране и прехвърляне на риска върху частния партньор при предоставянето на качествени публични услуги, но „съдържа” и „тесни” места, които носят своите рискове. Там където частния сектор няма полза или интерес се открива възможност някои функции/ дейности да бъдат поети от т.нар. граждански сектор – НПО, фондации и други нестопански организации.

Докторантът посочва научни приноси подкрепящи тезата на дисертационния труд.

Структурата на настоящия дисертационен труд обхваща три глави:

В *първата глава* на дисертационния труд авторът разглежда теоретико-методическите аспекти на публично-частното партньорство, като акцентира върху публичните блага и услуги, ПЧП - създаване, развитие и реализиране. Прави опити за терминологично изясняване

Втората глава на рецензията на дисертационен труд е озаглавена: "Механизми за реализация на ПЧП модели в Европа – добри практики.". От разработката става ясно, че докторантът

познава добре практиката в ЕС при финансиране на инфраструктурни проекти и ПЧП модели в Европа. Разглежда и ПЧП модели в България..

Третата глава на дисертационния труд е посветена на приложимостта на ПЧП за осигуряване на качествени публични услуги. Извършено е проучване и изследване на практики и развитие на ПЧП в България, функционално и организационно усъвършенстване на ПЧП. Направен е опит за формиране на концептуална визия за усъвършенстване на ПЧП като метод за осигуряване на качествени публични услуги.

В резултат на тези проучвания е направен е опит за формиране на концептуална визия за усъвършенстване на ПЧП като метод за осигуряване на качествени публични услуги.

В *заключението* на дисертационния труд са формулирани обобщения в рамките на изложението на трите глави на разработката. Обосновано е постигането на целта и са описани решените задачи.

3. ОСНОВНИ РЕЗУЛТАТИ И ПРИНОСИ НА КАНДИДАТА.

Рецензираният дисертационен труд представлява актуално научно-практическо изследване. Сериозната работа, въз основа на която е изграден настоящия дисертационен труд, неговата задълбоченост и връзка с реалната българска практика в ПЧП модели както и запознаването с авторската справка за дисертанта, дава основание да бъдат изведени следните научни и научно-приложни приноси:

- 1) *Изясняване характера на публичните услуги като процес*, който включва всички етапи на тяхното „производство“, предлагане, както и ролята на тези, които ги предоставят. Специално внимание е отделено на публичните блага, тяхната специфика, същност и на факторите, определящи характера им. *Извеждане на социокултурния процес като определящ* и следва да бъде водещ при формиране на крайните цели на партньорството.
- 2) В настоящия труд е направен опит да се изяснят ролята, смисъла и принципа на прилагане на *ПЧП като метод за качествени публични услуги* на базата на съпоставителен анализ на вече прилагани и/или реализирани модели в страни-членки на

ЕС. Ключово е изясняване на законовата основа на ПЧП, икономическите параметри на ПЧП в научен аспект.

3) В труда са изследвани/разгледани различни теоретични модели и практики на страните членки на ЕС, попадащи в различни категории на социално и икономическо развитие, като са *открити възможностите за прилагане на добрите практики* от други страни в България, както и избягване на потвърдени грешки.

4) В резултат от изследването, сравнителните анализи и изводи са *индикирани няколко основни направления за бъдещо прилагане на ПЧП и неговото успешно реализиране*. Също така е разгледана и възможността как да се направят ПЧП и други подобни практики и инициативи, привлекателни и приоритетни за прилагане в България в случаи, когато това е обосновано, резултатно и перспективно.

5) Като резултат от направеното проучване и анализ е *конкретизиран нов партньор в ПЧП – неправителствените организации*, които могат да предоставят публични услуги в определени сектори, които са непривлекателни за дружествата с икономическа дейност.

Така формулираните научни приноси на кандидата са дело на самостоятелни и целенасочени научни търсения и доразвиват в теоретичен и практичен аспект съществуващото научно познание в сферата на публично частното партньорство при предоставянето на качествени публични услуги.

4. КРИТИЧНИ БЕЛЕЖКИ, ДОПЪЛВАЩИ И УТОЧНЯВАЩИ ВЪПРОСИ.

Всичко изложено до тук дава основание да бъдат направени следните по-важни изводи за качеството и стойността на дисертационния труд:

1. Настоящата разработка е актуално значимо научно изследване;

2. Получените теоретични и научно-приложни резултати представляват научен и практико-приложен принос на научната и обществената практика;

Въпреки посочените достойнства трудът притежава и някои слабости:

1. Недостатъчно аргументирано е използването на термина „ПЧП като метод” като добре би било изрично да се подчертае смисъла на използването му, и да се посочат други методи, които се прилагат в този контекст.

2. Разработката би спечелила ако се уеднакви терминологията и изясни съдържанието на определени термини и понятия и тяхното използване в дисертационния труд.

3. В заключението би трябвало да се конкретизират някои нерешени проблеми в разглежданата област като основа за бъдещи изследвания.

Направените критични бележки не подлагат на съмнение постиженията на авторът.

На докторантът бих поставила следните въпроси:

1. За провеждане на изследване за публично-частното партньорство освен **анкетата**, като изследователски метод, какви други методи биха могли да се използват ?

2. Тъй като в дисертационния труд е посочено, че организационният аспект на ПЧП има най-малко две измерения – финансово и организационно, то въпросът ми към е: Как публичните и частни (в случая)неправителствените организации са ангажирани финансово в ПЧП и как ще бъде организирана връзката между публичните участници и неправителствените организаци от организационна гледна точка?

3. Как функционално и организационно ще се усъвършенстват ПЧП ?

5. ПУБЛИКАЦИИ НА АВТОРЪТ, СВЪРЗАНИ С ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД.

Представени са само заглавията на публикациите по темата на дисертацията, но не са приложени публикациите за рецензиране. Две от публикациите е посочено че са под печат, за потвърждаването на което не са представени удостоверяващи документи.

6. СПРАВКА ЗА ПРИНОСИТЕ.

Справката за приносите е написана добросъвестно и отразява правилно постиженията на авторът. Посочените научни и научно-приложни приноси представляват оригинален принос в науката и

не бива да се подценяват, въпреки наличието на някои критични бележки към работата.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на всичко това, се налага обобщението, че дисертационният труд отговаря на изискванията за присъждане на образователната и научна степен „доктор” и авторът притежава необходимите качества за присъждането на тази образователна степен.

В качеството ми на реценцент на настоящия дисертационен труд предлагам на научното жури да вземе решение за присъждане на Александър Тодоров Бойков образователната и научната степен “доктор” по "Организация и управление извън сферата на материалното производство”, научно направление 3.8. „Икономика” по научна специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство” (по отрасли и подотрасли).

Благоевград
25.05.2015 г.

Рецензент:
/проф. д-р Мария Кичева/